

**СТРУКТУРНІ ЗМІНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ
ЯК СПОСІБ ПРОТИСТОЯННЯ КРИЗОВИМ ЯВИЩАМ**

Економічна система України занадто уразлива в сучасному глобалізованому світі. У числі першочергових завдань — процеси забезпечення стійкого економічного розвитку. Головне завдання дослідження — розробка механізмів регулювання економічних процесів на макро- та мікрорівні з урахуванням стратегічних аспектів розвитку країни.

Вироблення стратегії економічного зростання має спиратися на пошук і закріплення країною свого місця у світовому поділі праці, здійснення структурних зрушень з метою створення та просування на внутрішній і зовнішній ринки вітчизняних високо-технологічних виробів, машин та устаткування, різноманітних товарів і послуг для задоволення потреб людини й суспільства в основних сферах життєдіяльності. Завдяки цьому залежність від сировинного експорту, яка зумовлює прив'язку до імпортних енергетичних джерел, має послабитися, а такі фактори економічного розвитку, як трудовий, освітній та науковий потенціал нації, — активізуватися, структури економіки України та розвинутих європейських країн — зблизитися, що є основою економічної інтеграції нашої країни в Європейський Союз.

Кожна країна, якщо вона хоче просуватися по шляху глобалізації, не може стояти осторонь від тенденцій, що намітилися, у розвитку міжнародних відносин. Це повною мірою стосується й України. Останнє десятиріччя характеризується зростанням відкритості національних ринків, зростанням обсягу виробництва експортованих товарів та деякими прогресивними структурними змінами у ньому (зростання частки машин та устаткування, хімічних товарів, падіння частки сировини, ін.) [1, с. 84]. Генеральний показник цих процесів — інтенсивніший розвиток зовнішньоторговельних зв'язків порівняно з економічним зростанням взагалі.

Для індустріально-розвинутих країн зі зрілою ринковою економікою переважним напрямком участі в глобалізованих процесах усе більше стає рух капіталу, співробітництво у фінансовій сфері. Зовнішні інвестиції відіграють особливу роль серед форм міжнародного руху капіталу. При переході товарного виробництва до стадії світового господарства виникає міжнародне переми-

щення вже не тільки товару, але й факторів його виробництва, насамперед капіталу у формі прямих інвестицій. Для України, як і для більшості країн, такими напрямками є зовнішня торгівля, інтеграційні процеси та інвестування. Необхідність розвитку цих напрямків актуалізує вибраний автором об'єкт дослідження.

З огляду на потреби великомасштабної модернізації виробничого апарату на основі імпорту передових технологій, зміцнення зовнішніх зв'язків є стратегічною ціллю національної політики. Нині ж переважає експорт засобів нагромадження, а не їх імпорт і спрямування на потреби внутрішньої модернізації. Вертикальна інтеграція компаній охоплює найбільш очевидні й близькі стадії виробничого циклу. Здійснюються глибинні процеси інтеграції, при яких установлюється контроль над виробництвом товарів, матеріалів, напівфабрикатів та інших складових.

Слід констатувати, що ще не надають упевненості одержання вигод від участі України в глобальних процесах макроекономічні показники (ВВП, середня заробітна плата й ін.), фінансові індикатори (платоспроможність, ліквідність), політичний фактор.

Лише в останні роки підвищують довіру до України ріст експорту, бюджетна політика, скорочення заборгованості й збільшення валових резервів, ріст кредитного рейтингу. Захист національних інтересів може бути реальним і стане таким лише за умови, якщо великий національний капітал разом із дрібним виробництвом визначатимуть зовнішню і внутрішню політику держави. І в тому, що саме ця тенденція стає провідною в соціально-економічному житті України, сумніватися вже не доводиться.

Наразі Україна не потребує масштабної фінансової підтримки Заходу. Адже за оцінками експертів, українці тримають 40 млрд дол. за кордоном і ще 10—20 млрд дол. — на руках [2, с. 261]. Для ефективного розвитку промисловості, і насамперед переробної, нам необхідні західні технічні та управлінські ноу-хау. На першому етапі перетворення промисловості їх зазвичай надають країні провідні західні компанії шляхом внесення прямих іноземних інвестицій чи створення спільних підприємств.

Переведення технічного стану виробництва на більш раціональні та інноваційні принципи сприяє забезпеченню прибуткової діяльності. Основною характеристикою технології у сучасному світі стає її мінливість. Технологічні інновації спрямовані на створення та освоєння виробництва нової продукції, технології і матеріалів, модернізацію обладнання, реалізацію заходів щодо охорони навколишнього середовища.

В Україні поки що не створена законодавча база з такого виду державної підтримки, як здешевлення кредитів за рахунок компенсації процентних виплат із бюджету, а також не існує розроблених норм для галузей. Невиконання контрактів, недотримання прав акціонерів і досягнутих домовленостей, наявність корупційних схем та криміналу залишаються проблемами, що зупиняють західних промислових інвесторів вкладати кошти в українську економіку, незважаючи на привабливі норми оподаткування.

Технологічний менеджмент — це сукупність взаємопов'язаних наукових, технічних, технологічних та організаційних рішень, спрямованих на пошук шляхом досліджень нових можливостей задовольнити потреби підприємства у створенні умов для виробництва продукції і досягненні мети.

Структурні зміни повинні знайти відбиття у відповідних макроцінових пропорціях, заснованих на паритетному вимірі ВВП. Вони стають ефективними в умовах зближення внутрішніх і світових цін в економіці в цілому й в окремих її секторах (критерії вертикальної й горизонтальної структурно-цінової конвергенції): здійснення імпорту із країн з більш низьким рівнем цін, а експорту — у країни з більш високим рівнем цін (критерій ефективності зовнішньої торгівлі): більше низьких цін на вітчизняні товари й послуги на внутрішньому ринку в порівнянні із цінами конкуруючого імпорту (критерії імпортозаміщення).

На наш погляд, державний ціновий моніторинг доцільно підкоряти позначеним вище критеріям. У цей час він зводиться до відстеження динаміки цін на окремі товари, є фрагментарним і не розкриває структурних, інституціональних, валютно-курсних, монетарних факторів ціноутворення й впливу цінових змін на економічний і соціальний розвиток держави.

Глобалізаційні процеси привели до виникнення проблем у сфері міжнародних відносин. Так, розвиток діяльності корпорацій створив так званий процес «блокування міжнародних інвестицій». Це стало відбиттям конкурентної боротьби між альянсами більших корпорацій за ринки розвинених країн. Розподіл впливу транснаціональних корпорацій ТНК привів до перетворень у глобальній системі інвестиційних ресурсів ТНК і створенню в 90-х роках ліквідного ринку «третіх країн».

Формування ринкової економіки мотивувало створення умов для надходження виробничих ресурсів із розвинених країн. Мотиви були обумовлені доступом до обслуговування внутрішніх ринків і користуванням природних ресурсів країн з перехідною економікою.

Отже, очікування росту конкурентоспроможності економіки й зміцнення експортного потенціалу України як умов участі України у глобалізаційних процесах достатньо обґрунтоване. Належний розвиток економічного потенціалу України може стати катализатором промислового росту в Європі.

Література

1. Арутюнов В. Х., Свінцицький В. М. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003.
2. Глобальні трансформації й стратегії розвитку. — К.: Ориане, 2004.
3. Глобалізація й безпека розвитку / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко. — К.: КНЕУ, 2005.

УДК 339.337

В. В. Козюк

МАКРОЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА СТЕРЕОТИПИ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Упродовж 1990-х рр. у макроекономічній теорії сформувався своєрідний «другий синтез», який продемонстрував можливості інтеграції досить полярних підходів до вихідних теоретичних позицій та рекомендацій щодо реалізації макрополітики. З точки зору макротеорії найважливішими рисами нового синтезу виявились: поєднання раціональних очікувань з номінальною негнучкістю цін і зарплат у короткостроковому періоді, інтеграція динамічної інконсистентності та проблеми довіри до центральних банків у загальний контекст теоретизування з приводу кривої Філіпса, зближення положень теорії реального бізнес-циклу з позиціями з приводу бажаності та потенційної успішності активної стабілізаційної політики, спрямованої на подолання короткострокових відхилень доходу від трендових траєкторій.

Указані зрушення у макроекономічній теорії не могли не позначитись на появі нового прагматичного підходу до побудови базових стереотипів макроекономічної політики. Апробація на практиці останніх продемонструвала відносну ефективність у періоди загальної глобальної стабільності і навіть у умовах достат-